

An AI Walks Into a Bar...

(Nicolae Romanîţan Farewell Party)

Eu: Va să zică vreţi să-mi vindeţi timp?

El: Timp? Pur şi simplu timp? Nu, drăguţule, asta nu-i marfă s-o vândă diavolul. Pentru atâta lucru nu am primi preţul pe care îl cerem: ca sfârşitul să ne aparţină. Ce fel de timp, asta-i socoteala! Timp măreţ, o nebunie de timp, timp îndrăcit, în care-ţi merge strălucit şi arhistrălucit —iar după aceea îţi merge şi niţel mai rău, fireşte, ba chiar al naibii de rău, asta nu numai că recunosc, ci chiar accentuez cu mândrie, pentru că așa-i drept și-așa se și cuvine, așa-i felul și firea de artist.

(Thomas Mann, *Doctor Faustus*)

El: O expoziție cu sub-titulul de petrecere într-o instituție de interes public?

Eu: Oh, cred că nu știi cât se vorbește de estetica relațională în zona asta a noastră în ultimii 30 și ceva de ani. Una dintre ultimele inventate seducător ca nume, care a mai și prins. Uite, în marile evenimente artistice ale anilor trecuți, noile practici importate din sudul global, să le zicem *lumbung*, sunt bazate tot pe exercițiu și fenomene colective.

El: E totuși o petrecere de rămas-bun. Nu aş numi asta o practică, cu atât mai mult una care să implice sau să aibă efecte colective.

Eu: De fapt e mult mai mult. Este un fenomen care în oraşul ăsta cam întunecat cu presiune atmosferică ridicată, se întâmplă tot mai pronunţat în ultimii ani. Și în celelalte centre locale desigur, știi tu blestemul ăsta al nostru politic și economic, al centralizării resurselor. Uite, artiştii tineri pleacă tot mai des spre Bucureşti, cum peste mai puţin de două luni și Nicolae Romanîţan o va face, crezând că acolo e un sistem obiectiv, mai stabilizat, meritocratic poate. Că sunt dacă nu, orîşicum mai multe spaţii cu un program cât de cât constant. Cred că văd adesea spaţiul ăsta ca un terminal pentru zboruri internaţionale. Însă ce cred că nu știu ei, cum se întâmplă simptomatic peste tot la noi, zborurile sunt mai mult decât adesea sistate, amânate, scoase constant linii pentru a fi oferite serviciilor de închiriere privată. Doar o metaforă care are legătură cu cerul.

El: Nu o să răspund evidentei aluziei, sau să îi spun iluziei cu aceeași ironie. Dar voi citi printre rânduri și pare că vrei să te justifici. Spune-mi, dacă ce intuiesc în substrat este că presimți cum lucrurile acolo nu se vor întâmpla precum artistul își imaginează, că zborurile vor fi puține și antamate cum spui, ce sens mai are această expoziție, adică promovarea unui artist în detrimentul altuia, cu zbor direct?

Eu: Situația nu este chiar atât de metastabilă. Vorbim totuși de un artist la a treia expoziție personală și cu o practică recunoscută, care se cristalizează tot mai mult personal. Iar cum vezi și în lucrările astea, revine mereu stoic la propria figură, uneori luându-se în serios, alteori construind ironii bazate pe imagini recognoscibile din istoria artei. Uită-te spre exemplu, la autoportretul realizat pe cipul unei plăci de bază cu sângele țâșnind la gură, ca un avatar de pe o consolă Sega la sfârșitul unei lupte; sau la lucrarea aia în care doarme epic & antic, în timp ce maimuțe tot mai antropomorfizate îi fură galbenii din tolbă. Aș spune că asta denotă reziliență, auto-ironie și stoicism. Arsenal suficient pentru locul acela unde au centralizat toate resursele ca populații în creștere să se bată pentru spațiu, să crească cu competiția sub pernă în lipsă de o lege a permisivității armelor de foc.

El: Ah da, avataruri pe plăci de bază cu cipuri din silicon gata să devine IA-uri. De fapt de aici pleca și titlul petrecerii-voastre-vernisaaj. Că tot veni vorba, mă amuză - trăiți într-o societate în care majoritatea confundă posibilitățile IA-ului, sau ale modelelor de limbaj generative, cum corect se numesc în actualul stagiul de dezvoltare, cu diavolul. Cu mine. E o chestie la care școala duminicală a WASP-ilor americani, sau apofantismul creștin ortodocșilor voștri au lucrat neîncetat. Apropo de subiectul vostru, studiile culturale actuale spun că tematica asta a jocurilor-video e cea mai comună formă vernaculară de propagare a imaginii astăzi. Vernaculară, adică domestică, provincială, erzaț-desuet.

Eu: Spre deosebire de actorii surogat din jocurile video, cunoscuți ca avatare, extra-eurile folosite de Nicolae Romanițan sunt derivate din situații reale, biografice. Într-adevăr se folosește de acest tip de imagine, alături de cele din perioadele de dezvoltare a tehnicii perspective, a iluziei dioramice. Va să zică, din perioade de turnură ale schimbului de tehnologie și implicit de ideologie. Aș spune, că chestionează astfel chiar posibilitățile de apariție a unei anumite iconografii, reperând-o pe cea dominantă astăzi și arătându-i defectele prin procedeul supra-propagării ei. Colorarea acestor plăci de bază nu mizează doar pe o estetică a contrastelor texturilor. Spre deosebire de cum aceste cutii – procesoarele – conțin algoritmi invizibili pentru noi, care generează imagini valabile și stabile la o frecvență ridicată și constantă, el încearcă să inverseze procesul blocând un singur moment, readucându-le astfel la o frecvență similară memoriei umane. Știi, cred că aici este încifrată o condiție inerentă a felului în care noi percepem materialitatea astăzi. Amenințați de imaterialul digital, ubicuu și izotrop, ținem tot mai mult de obiectele cele mai materiale, cele mai fizice. Adică cele care prezintă unicitatea exemplarului, cu tactilitate și asperități pronunțate, care generează senzații și memorie. Proprioceptive & experiențiale.

El: În practica artistică actuală avatarurile funcționează tocmai invers, eliberează artiștii de constrângerea unei identități fixe, permițându-le să propună forme identitare idealizate, imaginare, utopice sau colective. Uită-te spre exemplu la practica artistei Cao Fei sau la Claire Fontaine.

Eu: Știi, tot un avatar multi-cultural ca Bernadette Corporation a publicat prin „Reena Spaulings” un fel de manifest cu o teorie generală a avatarurilor. Aici aventurile fictive ale personajului omonim indică două forme de putere ale imaginii: prima este capacitatea imaginilor de a absorbi ființele umane în planul vizual prin identificare, iar a doua proiecția în scenariu reală a unor reprezentări acaparante pentru manipularea evenimentelor. Nicolae Romanițan se folosește deopotrivă de ambele maniere și cred că asta este valoros. Dar hei, am intrat prea mult în referințe și subiecte cu scenariu încă în desfășurare, despre care tu prin natura ta spre deosebire de a mea, trebuie să le știi deja rezolvările. Aș spune să lăsăm loc lucrărilor și expoziției să vorbească și să revenim la propoziția inițială, că este deopotrivă o petrecere, adică nu doar un instrument de analiză a activității cuiva, ci și de relaționare, pentru că simpla celebrarea ca stare, nu sunt eu în măsură să o induc.

El: Să înțeleg că toată lumea este invitată, deci și eu...